

Ikke gi opp – gi gass!

Et foredrag av Laila Hoff
Mangesyslar og fjellbonde
i Hattfjelldal

Hattfjelldal kommune
2684 kvadrat-
kilometer
3 beitelag
derav et beitelag fra kysten
15000 sau og lam på beite.

Verdifull utmark.

- 96% av Norges areal er utmark.
- Halvparten av dette er gode og svært gode beiter.
- Sauen er fjellet og skogen sin slåttekart nr 1.
- En saugård henter ca 40% av forgrunnet på utmarksbeite. (NIBIO)
- 2019 beita 2,1 millioner storfe, sau og geit på utmarksbeite.
- Norge har tilgang og kvalitet til det dobbelte.

Forvaltere av fotosyntesen.

- Ingen andre husdyrproduksjoner kan hente 40% av forgrunnlaget gratis i utmark.
- Vi er forvaltere av fotosyntesen
- Vi produserer rein protein
- Utmarksbeite er grunnlaget for produksjon av Norsk lam.

Står vi i veien for
samfunnsutvikling eller er vi en
viktig del av den?

- GRØNT SKIFTE?
- Sauen er verd å kjempe for.
- Beitebruk er verd å kjempe for.
- Vi treng arbeidsplassene i distriktet.
- Vi treng folk i bygdene.
- Verden treng mat.

Fra
kjerneområde
for bjørn til
prioritert
beiteområde

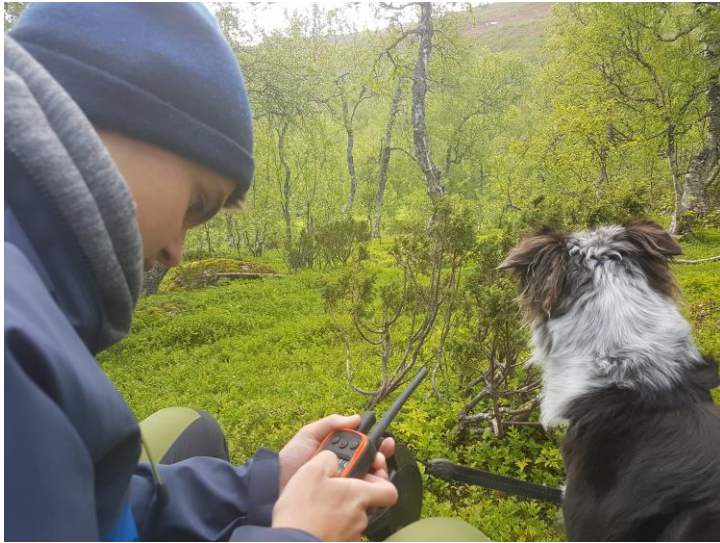
Saubønder i Hattfjelldal

- De som gikk før oss, laga en god mur. Ikke bare i avlsmateriale, men og i renommé både innad i næringa og utad.
- Vi er en «ung» bestand.
- Uredde.
- Kunnskapsrike.
- Samarbeidsvillige og nytenkende.

FKT midler omsøkt 2020

- Kjøp av vokterhunder
- Elektronisk overvåking
- Kadaverhundkurs/prøver for søndre del av Nordland.
- Vokterhunder i patrulje
- Ekstraordinært tilsyn med kadaverhund

Kadaverhundkurs
Lavterskeltilbud, finansieres av FKT midler

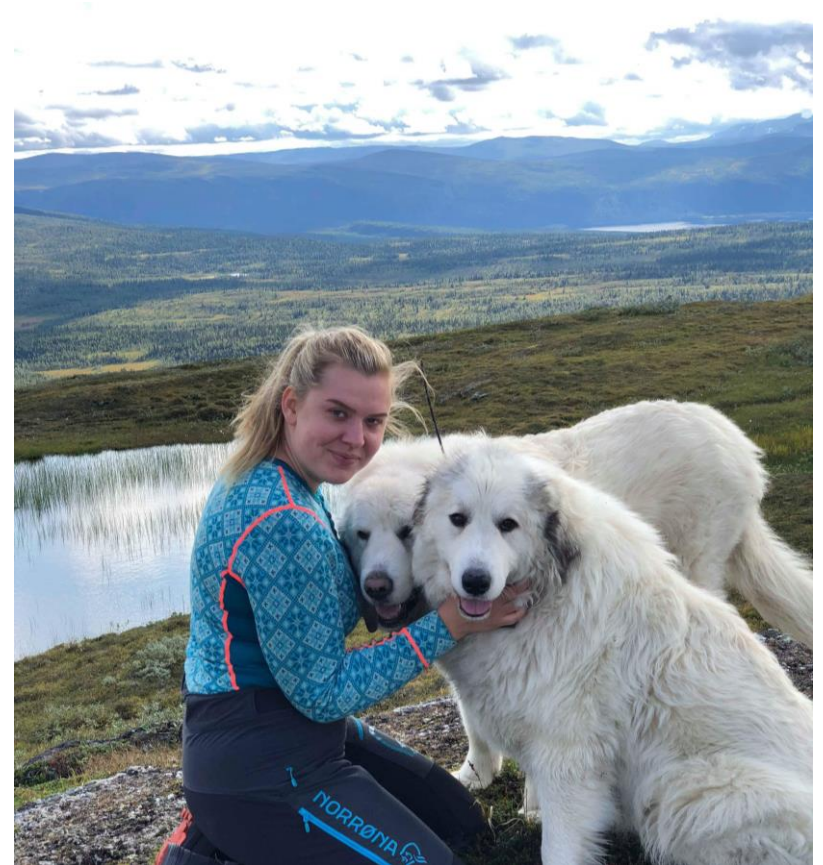
Elektronisk overvåkning

- Telespor
- Findmysheep
- Smartbjella

FKT-midler.
Tilsyn med vokterhund

Hattfjelldal sau og geit har ansatt mellom 20 og 30 personer i beiteperioden. Forsikres og lønnes igjennom laget. Alle ansatte har kontrakt.

Beitetilsyn med
folk og
kadaverhunder.

Gjeterhundprosjekt
Beitebruksmidler

Viktige tiltak for en god beitesommer

- Jakt på alle jaktbare arter.
- Registrering og lokalisering av rovdyraktivitet i beite.
- Utkjøring av proviant, saltstein, gjerdematerial.
- Vaksiner og snylte behandle dyra.

Ved beitesipp

- Friske fine dyr på beite
- Kodemerket. (Fylkesmannen i Nordland setter krav om kodemerking ved rovdyrerstatning.
- Med bjelle eller og elektronisk marking
- Husk notering
- Saukontrollen et godt verktøy.

Engasjer deg!
Treff andre sauebønder.

- Delta i lokallag sau og geit, dra på fagdag, eller lag fagdag.

- Dra på Norturamøte

- Skyt på blink

- Tren hund

- Farg garn

- Sy skinnfell

Slaktekurs med Stian ;O)

- Det er viktig å skape nettverk innad i sauenæringa.

Samarbeid med andre
brukergrupper av utmarka

Organiser deg

- Sau og geit
- Bondelag
- Småbrukerlag
- Beitelag

Er rovdyr din utfordring?
Delta i rovdyrpolitikken
Skaff deg kunnskap
Om rovdyra
Om forvaltning
Kontakt med jegere

Aktiv deltakelse i eget liv!

Til deg !

- Det er viktig at DU er med.
  - Næringa trenger kunnskapen din.
  - Næringa trenger de erfaringene du har.
  - Noen andre i næringa trenger deg i nettverket sitt.
  - Vi trenger alle!
- Ikke gi opp – gi gass!

Takk saumor <3.

Det e haust å det gulnes i fjellan, å sauene ska heim å ho mor.

No har dei dansa i frihet, å lamman e fin å stor.
No fargas liene røde, og skogen er flammehav.
Noen blei att oppi fjellet, som tok - men også gav.

Då takker e saumur for slitet, ho passa på sine små.
Ho tok dei med opp i fjellet, så de vakkerverden fikk sjå.
Ho lærte lamman de beste veian, de sikraste stian å gå.
Å leita opp beste maten, til sine kjære små.

Å juret gav styrkedrikken når lamman var kald og tørst.
Av alle kjærligheter, er nok morskjærligheten størst.

Takk for oppmerksomheten